

155

Uchwała nr IX/155 z dnia 26 września 2019 roku Zarządu Polskiego Związku Piłki Nożnej w sprawie przyjęcia Postanowień Polskiego Związku Piłki Nożnej, do Przepisów Gry w Futsal, wydanie 2019/2020

Na podstawie art. 36 § 1 pkt 9) Statutu PZPN postanawia się, co następuje:

- I. Przyjmuje się Postanowienia Polskiego Związku Piłki Nożnej do Przepisów Gry w Futsal, wydanie 2019/2020 w następującym brzmieniu:

POSTANOWIENIA POLSKIEGO ZWIĄZKU PIŁKI NOŻNEJ

ARTYKUŁ 1

Nawierzchnia pola gry

1. Zawody futsalu powinny być rozgrywane wyłącznie na płaskiej, gładkiej i nieścieralnej nawierzchni wykonanej z drewna lub sztucznego materiału zgodnie z regulaminem rozgrywek.
2. Niedopuszczalne jest rozgrywanie zawodów Ekstraklasy, I ligi, II ligi, Ekstraligi kobiet, I ligi kobiet, Halowego Pucharu Polski (od 1/32 finału) oraz turniejów finałowych Młodzieżowych Mistrzostw Polski na boiskach o nawierzchni betonowej, asfaltowej oraz sztucznej trawie.

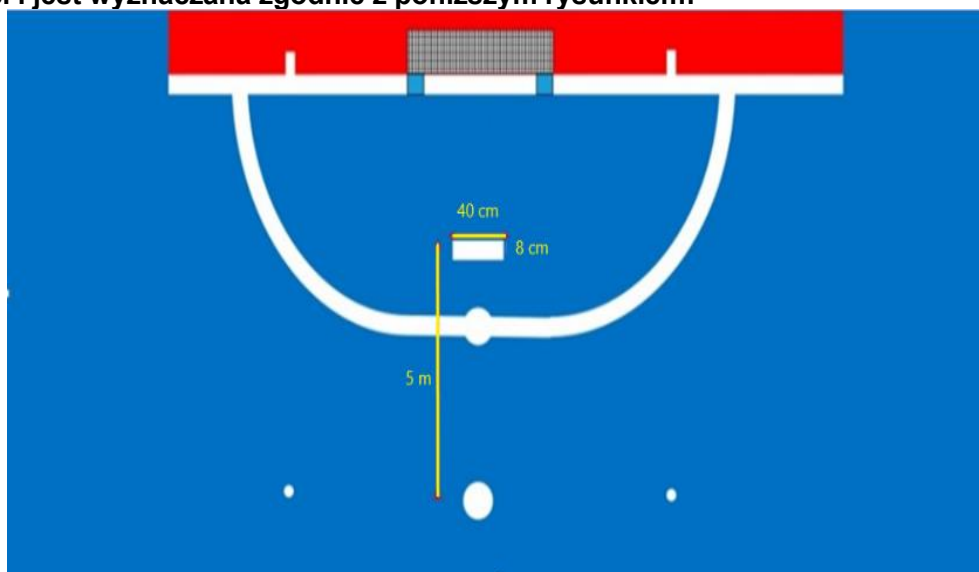
Wymiary pola gry

3. Zawody mistrzowskie zawodów Ekstraklasy, I ligi, II ligi, Ekstraligi kobiet, I ligi kobiet oraz turnieje finałowe Młodzieżowych Mistrzostw Polski i Halowego Pucharu Polski (od 1/32 finału) mogą być rozgrywane jedynie na polach gry, których długość jest nie mniejsza niż 36 metrów, a szerokość nie mniejsza niż 18 metrów. Wszelkie odstępstwa dla rozgrywek szczebla centralnego (Ekstraklasa, I liga, od 1/32 finału Halowego Pucharu Polski) od tego przepisu są możliwe jedynie za zgodą Komisji ds. Licencji Klubowych PZPN lub Komisji ds. Futsal i Piłki Plażowej PZPN.
4. Wszystkie inne pola gry należy wyznaczać w wymiarach określonych warunkami lokalnymi, jednak zgodnie z Przepisami Gry w Futsal, zachowując proporcje między ich długością i szerokością.

Oznaczenia pola gry

5. Prowadzenie zawodów bez wyraźnie oznaczonych linii mających zasadnicze znaczenie dla prawidłowego przebiegu meczu (pole karne, punkt karny, drugi punkt karny, linia środkowa, strefa wymiany, pola różne) jest niedozwolone. Linie te muszą być poprawione (wyraźnie oznaczone) na polecenie sędziego. **Dotyczy to również linii wyznaczanej dla bramkarza w odległości 5**

metrów od drugiego punktu karnego. Linia ta – równoległa do linii bramkowej – ma 40 cm długości i jest wyznaczana zgodnie z poniższym rysunkiem:

6. Linia środkowa jest linią neutralną i należy jednocześnie do jednej i do drugiej połowy pola gry. Zawodnika znajdującego się na linii środkowej uważa się za znajdującego się na swojej połowie pola gry.

7. Na zawodach Ekstraklasy, I ligi, II ligi, Ekstraligi kobiet oraz I ligi kobiet organizatorzy mają obowiązek oznaczenia strefy technicznej i **wymian** zgodnie z Przepisami Gry w Futsal.

Bramki

8. Słupki i poprzeczki bramkowe powinny mieć szerokość i głębokość równą szerokości linii ograniczających pole gry.

9. Siatki bramkowe muszą być sporządzone i przymocowane do krawędzi słupków i poprzeczki w sposób nie zagrażający bezpieczeństwu zawodników. Stosowanie siatek bramkowych jest obowiązkowe.

10. **Bramki, które nie są trwale przymocowane do podłoża, muszą mieć stabilny system zabezpieczający przed przewróceniem się. Bramki przenośne mogą być używane, jeżeli spełniają te wymagania. W wypadku używania takich bramek sędzia sprawdza przed meczem stan zabezpieczenia i podejmuje decyzję o ich dopuszczeniu bądź nie do meczu. Jego decyzja jest ostateczna.**

11. Jeżeli bramka została poruszona (rozmyślnie lub nie) przez zawodnika drużyny broniącej (dotyczy to też bramkarza) tuż przed przekroczeniem przez piłkę linii bramkowej między miejscami przepisowego ustawienia słupków, sędziowie muszą uznać bramkę, gdy:

- a) bramka została poruszona w wyniku działania zawodnika drużyny broniącej (dotyczy to też bramkarza) oraz
- b) piłkę zagrał w kierunku bramki zawodnik drużyny atakującej oraz
- c) piłka wpadłaby do bramki, gdyby jej słupki były w swojej naturalnej pozycji.

12. Jeżeli bramka została poruszona (rozmyślnie lub nie) przez zawodnika drużyny atakującej, bramki nie wolno uznać. Jeżeli bramka została poruszona przypadkowo, gra jest wznowiana rzutem sędziowskim w myśl zapisów Art. 7. Jeżeli bramka została rozmyślnie poruszona przez zawodnika drużyny atakującej, sędzia odgwiżdże rzut wolny pośredni, a winnego ukarze napomnieniem.

13. Minimalne poruszenie bramki w czasie gry, o ile słupki (słupki) nadal ma (mają) kontakt z linią bramkową, nie jest poruszeniem bramki w rozumieniu niniejszych przepisów. Bramkę uważa się za zdobytą, jeżeli piłka całym obwodem przekroczy linię bramkową niezależnie od pozycji słupków wobec niej.

Bezpieczeństwo

14. Jeśli regulamin rozgrywek nie reguluje szczegółowo odległości, jaka musi być zachowana pomiędzy liniami ograniczającymi pole gry (linie boczne, linie bramkowe), a barierkami oddzielającymi widzów, ścianami lub innymi trwałymi przeszkodami, to odległość taka nie może

być mniejsza niż 1,5 metra od linii ograniczającej pole gry i 0,5 metra od strefy technicznej i **wymian**. Wszelkie odstępstwa od tego przepisu są możliwe jedynie za zgodą Komisji ds. Licencji Klubowych PZPN.

15. Wszystkie trwałe przeszkody umieszczone w bliższej odległości niż 1,5 metra od linii ograniczających pole gry muszą być odpowiednio zabezpieczone, aby nie stwarzały zagrożenia dla uczestników gry i sędziów. Przeszkody te w żadnym razie nie mogą utrudniać poruszania się sędziów.

Weryfikacja pola gry

16. Każde pole gry i jego najbliższe otoczenie przeznaczone do rozgrywania zawodów musi zostać zweryfikowane. Komisja dokonująca weryfikacji sporządza ze swoich czynności protokół weryfikacji w dwóch egzemplarzach, z których jeden otrzymuje gospodarz obiektu i ma obowiązek **okazać go sędziom**.

17. Organizator zawodów jest zobowiązany do przygotowania pola gry oraz jego bezpośredniego zaplecza zgodnie z Przepisami Gry w Futsal oraz warunkami licencji.

18. O przydatności pola gry do zawodów rozstrzyga sędzia w dniu zawodów. Bierze pod uwagę stan nawierzchni pola gry, niezbędne wyposażenie oraz oznakowanie, wyznaczenie stref technicznych i **wymian**, a także to, czy stan pola gry i jego otoczenie nie zagraża bezpieczeństwu uczestników oraz czy sędziowie będą mieli miejsce do swobodnego poruszania się w czasie zawodów. Decyzja sędziego w sprawie przydatności pola gry jest ostateczna.

19. Jeżeli usterki, które zdaniem sędziego, rzutowały na negatywną ocenę przydatności pola gry do zawodów nie zostaną usunięte, to zawody zarówno mistrzowskie jak i towarzyskie nie mogą się odbyć.

20. Jeżeli w czasie zawodów zostanie uszkodzona bramka lub jedno z oznaczeń **opisanych w ust. 5** przestaje być wyraźnie widoczne, sędzia nie kończy zawodów przed upływem ustalonego czasu gry, ale poleca organizatorowi zawodów usunięcie usterek. Jeżeli organizator zawodów nie jest w stanie usunąć usterek w ustalonym realnym czasie, zawody należy zakończyć. Sędzia winien wyczerpać wszystkie środki i możliwości pozwalające mu na prowadzenie zawodów do końca.

21. Bezpośrednie otoczenie pola gry to obszar wewnątrz jego ogrodzenia, poza polem gry.

Zastrzeżenia dotyczące stanu pola gry

22. Zastrzeżenia dotyczące stanu pola gry i jego wyposażenia oraz zaplecza (a w szczególności szatni) jak również czasu ich udostępnienia zespołom mogą być wnoszone do sędziego przed rozpoczęciem lub w trakcie trwania zawodów. Zastrzeżenia muszą być przez sędziego zbadane, a w przypadkach uzasadnionych sędzia wyznacza czas organizatorom zawodów na usunięcie usterek. Sędzia musi zamieścić w sprawozdaniu treść zastrzeżeń dotyczących pola gry oraz wydane zarządzenia, tylko jeśli miało to praktyczne znaczenie (np. opóźnione rozpoczęcie zawodów).

Organizacja zawodów

23. Organizator zawodów odpowiedzialny jest za zabezpieczenie dostatecznego wyposażenia medycznego dla zawodników i sędziów.

Organizator **zawodów** zobowiązany jest do:

- zabezpieczenia szatni dla drużyn gospodarzy i gości – każda z natryskami i toaletami w pobliżu pola gry. Przez okres ich użytkowania szatnie pozostają pod stałym nadzorem organizatora zawodów;
- zapewnienia szatni dla sędziów wyposażonych w natrysk i toaletę oraz zapewnienia sędziom w szatniach wody oraz gorących napojów, o ile regulamin nie reguluje tej kwestii;
- zapewnienia, że wszystkie szatnie, o których mowa powyżej będą: jasne, czyste, higieniczne, przestronne oraz odpowiednio wyposażone, a przejścia dla uczestników zawodów między szatniami a polem gry będą odpowiednio zabezpieczone lub wyodrębnione od miejsc przeznaczonych dla publiczności.

24. W rozgrywkach Ekstraklasy i I ligi – o ile regulamin rozgrywek nie stanowi inaczej – organizator zawodów jest odpowiedzialny za filmowanie całego przebiegu zawodów i zamieszczenie nagrania, w terminie 24 godzin od zakończenia meczu, na serwerze wskazanym przez **organ prowadzący rozgrywki** do wykorzystania dla potrzeb komisji i organów dyscyplinarnych PZPN.

25. Organizator zawodów ma obowiązek zakazać wstępu na obiekt, na którym rozgrywane są zawody, osobom nietrzeźwym. Osoby zakłócające porządek, prowokujące do agresji, wznoszące

ordynarne okrzyki muszą być niezwłocznie usunięte poza obiekt sportowy. Odpowiednie zarządzenia informujące publiczność muszą być zawarte w regulaminach umieszczonych w miejscach łatwo dostępnych i widocznych.

26. Zawody futsalu nie mogą odbywać się na polach gry zamkniętych na mocy decyzji związkowego organu dyscyplinarnego lub państwowej władzy administracyjnej. Przed każdymi zawodami sędziowie oraz delegaci/obserwatorzy PZPN mają obowiązek sprawdzenia dokumentów zezwalających na przeprowadzenie zawodów na danym polu gry.

ARTYKUŁ 2

Dobór piłek

1. Regulamin rozgrywek może wprowadzać obowiązek rozgrywania zawodów **określonymi** piłkami (np. zawierającymi określone oznaczenia, kolorystykę) pod warunkiem, że spełniają one wymogi Przepisy Gry w Futsal.

2. Jeżeli regulamin rozgrywek nakłada obowiązek posiadania przez piłki określonych oznaczeń lub kolorystyki, sędzia winien zbadać także i te cechy. W przypadku, gdy piłki nie spełniają wszystkich wymogów regulaminowych, sędzia **wzywa** organizatora do dostarczenia właściwych piłek. W przypadku, gdy organizator nie jest w stanie wypełnić zarządzenia sędziego, a dostarczone piłki spełniają pozostałe wymogi wskazane w Art. 2, sędzia zaakceptuje dostarczone piłki do gry, opisując ten fakt w sprawozdaniu.

3. O przydatności piłek do gry rozstrzygają wyłącznie sędziowie. Przed rozpoczęciem zawodów sędzia lub drugi sędzia zobowiązany jest dokonać wyboru piłek oraz sprawdzić ich cechy fizyczne: wagę, obwód i ciśnienie zgodnie z Art. 2 Przepisów Gry w Futsal.

4. Gdy piłka meczowa stanie się niezdatna do gry lub zostanie wybita tak daleko, że zdaniem sędziego użycie piłki zapasowej znacząco przyspieszy wznowienie gry, sędzia podejmuje decyzję o zamianie piłki meczowej na zapasową. Odbywa się to zawsze pod kontrolą sędziów.

5. Piłka meczowa i piłki zapasowe pozostają pod kontrolą sędziów do końca zawodów.

6. Sędziowie powinni w każdym przypadku zarządzić zmianę piłek w czasie trwania zawodów, jeżeli ich zdaniem zmiana ta ułatwi zawodnikom grę, a widzom jej obserwację.

Zmiana piłki niezdatnej do gry

7. Jeżeli podczas zawodów piłka oraz piłki zapasowe staną się niezdatne do gry, względnie zabraknie piłki do kontynuowania gry – sędzia nie kończy zawodów przed upływem ustalonego czasu, lecz wyznacza realny czas na dostarczenie piłki zdatnej do gry. Niedostarczenie przez organizatora zawodów zdatnej do gry piłki w wyznaczonym czasie zobowiązuje sędziego do zakończenia zawodów **(z zastrzeżeniem Art. 5 ust. 25)**.

Zagrywanie piłką w pobliżu pola gry

8. Zabrania się zawodnikom rezerwowym zagrywania przez nich piłką poza liniami bramkowymi lub bocznymi w czasie trwania zawodów. Obowiązkiem sędziów jest niedopuszczenie do tego rodzaju postępowania.

ARTYKUŁ 3

Zawodnicy

1. **O ile regulamin rozgrywek nie stanowi inaczej**, do protokołu dopuszcza się wpisanie maksimum 9 zawodników rezerwowych.

2. Zawodnicy wpisani do protokołu muszą posiadać aktualne badania lekarskie. Badanie lekarskie jest ważne nie dłużej niż przez sześć miesięcy, licząc od daty badania. Sędzia nie sprawdza faktu ważności badań osobiście – o ile regulamin nie stanowi inaczej, fakt posiadania ważnych i aktualnych badań lekarskich przez wszystkich zawodników wpisanych do protokołu potwierdza własnoręcznym podpisem kierownik drużyny bądź trener. W przypadku braku podpisu – sędzia nie dopuszcza do rozpoczęcia meczu i wzywa kierownika bądź trenera do złożenia podpisu w jego obecności.

Składy drużyn

3. Przed rozpoczęciem każdego zawodów kierownicy drużyn zobowiązani są dostarczyć sędziemu:

- na zawodach Ekstraklasy: 60 minut przed rozpoczęciem zawodów – protokół z imionami i nazwiskami zawodników i zawodników rezerwowych oraz osób funkcyjnych. Protokół ten

powinien być wydrukiem z elektronicznego sprawozdania sędziego wypełnionego w systemie wskazanym przez regulamin rozgrywek lub być zgodny z jego treścią i zawierać wskazane powyżej informacje.

- na zawodach I ligi i Halowego Pucharu Polski (poczynając od 1/32 finału): 60 minut przed rozpoczęciem zawodów – protokół z imionami i nazwiskami zawodników i zawodników rezerwowych oraz trenera i innych osób funkcyjnych, będący wydrukiem z oficjalnego sprawozdania sędziego wypełnionego w systemie Extranet lub być zgodny z jego treścią i zawierać wskazane powyżej informacje. W przypadku braku możliwości wypełnienia protokołu w systemie Extranet (spowodowanej np. awarią systemu) kierownicy drużyn zobowiązani są do wręczenia sędziemu odręcznie wypełnionego protokołu zgodnie z wyżej określonymi danymi.
- na pozostałych zawodach: 30 minut przed rozpoczęciem zawodów – protokół z imionami i nazwiskami zawodników i zawodników rezerwowych oraz osób funkcyjnych, będący wydrukiem z oficjalnego sprawozdania sędziego.

4. Protokół powinien być czytelnie podpisany przez kapitana i kierownika każdej drużyny, poświadczając w ten sposób uprawnienia do udziału w zawodach zgłoszonych przez nich zawodników i zawodników rezerwowych. Kapitanowie drużyn muszą być oznaczeni skrótem „kpt”, zaś bramkarze – skrótem „br”.

5. Pierwszych pięciu zawodników wpisanych do protokołu rozpoczyna zawody, pozostali zawodnicy są zawodnikami rezerwowymi.

6. Do wzięcia udziału w zawodach uprawnieni są jedynie zawodnicy i zawodnicy rezerwowi wpisani do protokołu.

7. Po tym, jak protokół został wypełniony, podpisany przez drużynę i dostarczony do sędziego, a zawody nie zostały jeszcze rozpoczęte i jakkolwiek z zawodników oraz zawodników rezerwowych wpisanych do protokołu nie może z jakichkolwiek przyczyn uczestniczyć w meczu, nie może być zastąpiony przez innego zawodnika niewpisanego do protokołu.

8. Zawodnik może pełnić równocześnie funkcję jednego z trenerów (również asystenta trenera, trenera bramkarzy itp.) oraz kierownika drużyny. Zawodnikowi nie wolno pełnić równocześnie żadnej funkcji związanej z opieką medyczną (lekarz, masażysta, fizjoterapeuta, itp.).

Kapitan drużyny

9. Każda drużyna musi mieć kapitana. Prawo zwracania się do sędziego w sposób taktowny w sprawach dotyczących zawodów, przysługuje wyłącznie kapitanowi drużyny i tylko w czasie przerwy w grze. Na ewentualne pytanie kapitana drużyny sędzia lub drugi sędzia udziela zwięzłej i jednoznacznej odpowiedzi, nie dopuszczając do polemiki. Kapitanowi nie wolno okazywać dezaprobaty dla decyzji sędziego. Jeżeli **definitywnie kończy udział w zawodach (np. wykluczenie, poważna kontuzja, itp.)**, winien przed zejściem przekazać swojemu zastępcy wyróżniającą go opaskę. Fakt zmiany kapitana sędzia opisuje w sprawozdaniu tylko gdy ma to praktyczne znaczenie (np. składanie protestu przez nowego kapitana).

Niekompletny skład drużyny

10. Drużyna rozpoczynająca zawody w niekompletnym składzie – licząca mniej niż pięciu zawodników – może w ciągu całego okresu trwania zawodów uzupełnić swój skład do pięciu zawodników jedynie zawodnikami wpisanymi do protokołu. O uzupełnieniu podstawowego składu drużyny sędzia musi zostać powiadomiony przez jej kapitana bądź kierownika drużyny.

Procedura wymiany

11. Wymiana może zostać dokonana w każdym momencie, zarówno gdy piłka jest w grze, jak i poza grą, o ile zostaną dotrzymane warunki wymiany wskazane w Art. 3 Przepisów Gry w Futsal.

12. Wymiana jest dokonana, kiedy zawodnik rezerwowy wejdzie na pole gry poprzez strefę wymian, po przekazaniu narzutki zawodnikowi, którego zmienia; chyba że zawodnik ten opuszcza pole gry w innym miejscu, na które zezwalają Przepisy Gry w Futsal – w takim przypadku zawodnik rezerwowy powinien przekazać narzutkę trzeciemu sędziemu. W przypadku naruszenia zasad tej procedury sędzia powinien przerwać grę (nie od razu, jeżeli istnieje możliwość zastosowania korzyści), ukarać winnego zawodnika napomnieniem (żółta kartka) i wznowić grę rzutem wolnym pośrednim dla drużyny przeciwnej z miejsca, gdzie była piłka w chwili przerwania gry (o ile

miejszem wznowienia gry nie byłoby pole karne drużyny winowajcy – wówczas stosuje się odpowiednio postanowienia Art. 13.

13. Jeżeli drużyna zamienia nominalnego bramkarza na innego zawodnika, który w protokole nie był wpisany jako bramkarz, to zamiana taka jest dozwolona, o ile zostaną zachowane procedury wymiany opisane w Art. 3 Przepisów Gry w Futsal oraz zawodnik wymieniający gra w koszulce w kolorze odmiennym niż zawodnicy drużyny przeciwnej oraz bramkarz drużyny przeciwnej. Koszulka taka musi mieć numer, pod którym wymieniający zawodnik został wpisany w protokole.

14. Przewinieniem jest wejście zawodnika zamieniającego bramkarza:

- w koszulce z innym numerem niż wpisany w protokole,
- w uszkodzonej koszulce / znaczniku (np. z dziurą na plecach na numer),
- w koszulce w kolorze identycznym lub podobnym do kolorystyki którejkolwiek z drużyn,

Sędzia powinien traktować te przewinienia jako postawę wykazującą brak należytego szacunku dla zawodów i karać je napomnieniem.

Wejście i opuszczenie pola gry przez zawodnika

15. Drużyny zobowiązane są do stawienia się na polu gry w takim czasie, aby sędzia mógł (po sprawdzeniu ubioru i przeprowadzeniu losowania) punktualnie o wyznaczonej godzinie rozpocząć zawody. Taki sam obowiązek musi być przestrzegany przez drużyny po zakończeniu przerwy między pierwszą i drugą połową zawodów, a także ewentualnych dogrywek.

16. Zawodnik, którego wejście na pole gry wymaga zgody sędziego lub drugiego sędziego, powinien na nią czekać do czasu otrzymania od sędziego lub drugiego sędziego przyzwalającego znaku. Prawo zezwolenia zawodnikowi wejścia na pole gry nie może być sędzowane na innego członka zespołu sędziowskiego – asystent sędziego potwierdza jedynie gotowość tego zawodnika do powrotu na pole gry.

Zawodnicy rezerwowi i osoby towarzyszące drużynie

17. **W strefie technicznej i wymian** poza zawodnikami rezerwowymi wpisanymi do protokołu przebywają osoby funkcyjne. Liczbę i funkcje tych osób określają regulaminy rozgrywek. Ich nazwiska i funkcje winny być wpisane w protokole przed zawodami.

18. Zawodnicy rezerwowi muszą mieć ubiór (koszulki, znaczniki) odróżniające się kolorem od zawodników obu drużyn i sędziów.

19. Jeżeli regulamin rozgrywek nie określa liczby osób funkcyjnych, ich liczba nie może przekraczać siedmiu.

20. Jeżeli regulamin nie określa funkcji **osób funkcyjnych**, w ich liczbie zawsze musi znajdować się pierwszy trener, posiadający licencję oraz spełniający wymogi, o których mowa we właściwych przepisach licencyjnych. Każda z pozostałych osób funkcyjnych musi pełnić jedną z następujących funkcji:

- a) Asystent trenera,
- b) Lekarz,
- c) Trener bramkarzy,
- d) Trener przygotowania fizycznego,
- e) Drugi asystent trenera,
- f) Kierownik drużyny,
- g) Fizjoterapeuta, posiadający odpowiednie uprawnienia,
- h) Masażysta,
- i) Drugi masażysta.

21. Zawodnik, zawodnik rezerwowy lub osoba funkcyjna ukarana wykluczeniem (czerwona kartka) nie może przebywać w strefie technicznej i wymian, bezpośrednim otoczeniu pola gry oraz tunelu. Powyższy zakaz dotyczy również bezpośredniej części trybun przylegającej do obu stref technicznych i wymian oraz stanowisk sędziów asystentów. Sędzia może wskazać, która część (części) hali są zamknięte dla ukaranego.

22. Na przedmeczowym spotkaniu sędzia określa lokalizację strefy/stref rozgrzewki zawodników rezerwowych (**maksimum 5 zawodników jednocześnie**). Podejmując decyzję bierze pod uwagę to, aby rezerwowi nie wpływali na przebieg gry i komfort pracy sędziów. Podczas rozgrzewki

zawodnicy rezerwowi muszą mieć ubiór (koszulki, znaczki) odróżniające się kolorem od zawodników obu drużyn oraz sędziów.

23. Zawodnikom rezerwowym w trakcie rozgrzewki może towarzyszyć wyłącznie jeden z trenerów uprawnionych do przebywania na ławce rezerwowych.

24. Tylko jedna osoba w danej chwili jest upoważniona do przekazywania taktycznych i **wymian** wskazówek swojej drużynie. Osoba ta może przesunąć się do przodu strefy i przebywać tam bez ograniczeń, ale cały czas musi się odpowiednio zachowywać. Osobom przebywającym w strefach technicznych nie wolno głośno komentować ani krytykować decyzji sędziowskich. **Łamanie tego zakazu spotka się z sankcjami opisanymi w Art. 12.**

25. W strefie technicznej obowiązuje zakaz palenia tytoniu. Wszelkie próby obejścia tego przepisu (np. palenie tzw. e-papierosów) będą traktowane przez sędziów tak samo jak palenie tytoniu.

ARTYKUŁ 4

Podstawowy ubiór zawodników

1. Zawodnicy powinni mieć koszulki z numerami na plecach. Numery muszą być wykonane w kolorze kontrastującym z kolorem koszulek tak, by mogły być z daleka widoczne. Ich wielkość określają regulaminy rozgrywek.

2. Wpisanie imion oraz nazwisk zawodników i zawodników rezerwowych do protokołu winno być dokonane zgodnie z numeracją koszulek zawodników. Prawidłowość tego stwierdzają podpisami kapitan i kierownik drużyny.

Kolory kostiumów zawodników

3. Drużyny zobowiązane są przygotować po dwa komplety strojów na każde spotkanie.

4. Jeżeli regulaminy rozgrywek nie określają zasad doboru strojów drużyn, zastosowanie mają następujące reguły:

- drużynie gospodarzy zawodów należy umożliwić grę w barwach klubowych;
- jeżeli okaże się, że drużyny mają stroje w podobnych kolorach, wówczas drużyna gospodarzy jest zobowiązana założyć kostiumy o odmiennych barwach, sędzia opisuje to w sprawozdaniu, a drużyna gości ponosi odpowiedzialność regulaminowo-dyscyplinarną;
- bramkarze muszą mieć koszulki różniące się barwą od koszulek obu drużyn.

5. Jeżeli kolor bluz lub koszulek bramkarzy obu drużyn jest taki sam i nie ma możliwości zamiany ich na inne, sędzia w drodze wyjątku dopuszcza obu bramkarzy do gry.

6. Jeżeli drużyna zamienia nominalnego bramkarza na innego zawodnika, który w protokole nie był wpisany jako bramkarz, to zamiana taka jest dozwolona, o ile zostaną zachowane procedury wymiany opisane w Art. 3 oraz zawodnik wymieniający gra w koszulce w kolorze odmiennym niż **współpartnerzy**, zawodnicy drużyny przeciwnej oraz bramkarz drużyny przeciwnej. Koszulka taka musi mieć numer, pod którym wymieniający zawodnik został wpisany w protokole.

Kontrola ubioru zawodników

7. Sędzia musi sprawdzić, czy zawodnicy posiadają zgodny z Przepisami Gry w Futsal ubiór – w szczególności obuwie – przed rozpoczęciem zawodów, przed drugą połową zawodów, dogrywką i w innym czasie, kiedy taka potrzeba zachodzi. Kontrola ubioru przed rozpoczęciem zawodów, jak i przed ich drugą połową, winna odbywać się w miejscu do tego przeznaczonym, możliwie najmniej widocznym dla publiczności, tuż przed wejściem na pole gry.

8. Jeżeli zawodnik zamierza grać z opatrunkiem chroniącym go przed kontuzją (nawet za zgodą lekarza), sędzia ma prawo nie dopuścić go do gry, jeśli stwierdzi, że opatrunek stanowi zagrożenie dla innych zawodników.

9. Zawodnik, który przypadkowo zgubił but lub ochraniacz, musi założyć ten element jak najszybciej to możliwe, jednak nie później niż w najbliższej przerwie w grze. Jeżeli przed tym zawodnik taki zagra piłkę i/lub zdobędzie bramkę, to taka bramka zostaje uznana.

Komunikacja elektroniczna

10. Zabrania się zawodnikom (włącznie z zawodnikami rezerwowymi i zawodnikami wykluczonymi) noszenia/używania sprzętu elektronicznego lub sprzętu do komunikacji, z wyjątkiem elektronicznego systemu analizującego występ zawodnika (EPTS). Osobom funkcyjnym nie wolno używać sprzętu do komunikacji, z wyjątkiem sytuacji, gdy

bezpośrednio wiąże się to z kwestią bezpieczeństwa i zdrowia zawodników lub gdy używany on jest w celach taktycznych/trenerskich, jednak zezwala się tylko na mały, przenośny, mieszący się w dłoni sprzęt (np. mikrofon, słuchawkę, telefon komórkowy/ smartfon, smartwatch, tablet czy laptop), w takich przypadkach użycie sprzętu jest dozwolone. Osoba funkcyjna, która używa niedozwolonego sprzętu lub która zachowuje się w sposób niewłaściwy w związku z użyciem sprzętu elektronicznego lub systemu komunikacji, zostanie ukarana wykluczeniem.

ARTYKUŁ 5

Każdy sędzia zobowiązany jest do prowadzenia zawodów sumiennie, obiektywnie, na najwyższym poziomie fachowym, zgodnie z duchem Przepisów Gry w Futsal i bezwzględnym przestrzeganiem zasad etyki sportowej. Od sędziów oczekuje się podejmowania decyzji z wyczuciem, zdrowym rozsądkiem w zgodzie z ideą fair play, nigdy jednak w sprzeczności z literą Przepisów Gry w Futsal.

Uprawnienia i zadania sędziów

1. Do prowadzenia zawodów uprawnieni są sędziowie wyznaczeni przez Kolegium Sędziów. **Sędzia i drugi sędzia korzystają z pomocy pozostałych sędziów dotyczącej zdarzeń, których sędziowie nie widzieli.**
2. Sędzia i drugi sędzia po zakończeniu meczu mają prawo złożyć publiczne oświadczenie, wyjaśniające podjęte przez nich na boisku decyzje.

Władza sędziów

3. Władza sędziów nadana im przez Przepisy Gry w Futsal rozpoczyna się z chwilą przystąpienia do pełnienia swoich obowiązków w miejscu rozgrywania zawodów (**wejścia na pole gry na jego przedmeczową inspekcję**) do czasu zakończenia wszystkich czynności związanych z prowadzeniem zawodów w miejscu rozgrywania zawodów.
4. Wszelkie incydenty zaistniałe po zakończeniu wszystkich czynności związanych z prowadzeniem zawodów przez sędziego muszą zostać opisane w sprawozdaniu.
5. **Sędziowie pokazują żółte i czerwone kartki zawodnikom, zawodnikom rezerwowym lub osobom funkcyjnym, które nie zachowują się w sposób odpowiedzialny. W przypadku, gdy nie jest możliwe ustalenie, która z osób funkcyjnych w strefie technicznej popełniła przewinienie karane żółtą/czerwoną kartką, zostanie nią ukarany najwyższy rangą trener obecny w strefie technicznej. Osoba funkcyjna stanowiąca pomoc medyczną, która popełni przewinienie karane wykluczeniem, po jej ukaraniu może pozostać w strefie technicznej, jeżeli drużyna ta nie ma innej osoby stanowiącej pomoc medyczną.**

Sygnalizacje i współpraca sędziów

6. Sędzia lub drugi sędzia bezpośrednio po decyzji uznającej bramkę lub **karą indywidualną** ma obowiązek w sposób widoczny sygnalizować **pozostałym sędziom**, zawodnikom i publiczności:

- numer zawodnika, który zdobył bramkę;
- numer zawodnika, który został ukarany **karą indywidualną**;
- zastosowaną korzyść po przewinieniu karanym rzutem wolnym bezpośrednim – w najbliższej przerwie w grze;

Sędzia sygnalizuje tę informację w sposób widoczny, znajdując się w strefie środkowej boiska na wprost stolika sędziego czasowego w odległości kilku metrów od niego. Zasady dokonywania sygnalizacji powinny być omówione podczas przedmeczowej odprawy zespołu sędziowskiego, ustalającej, który z sędziów i w jakich okolicznościach jest zobowiązany do sygnalizacji. **W przypadku ukarania żółtą/czerwoną kartką osoby funkcyjnej, winna być ona jednoznacznie zidentyfikowana, a informacja o jej ukaraniu przekazana pozostałym sędziom.**

7. Sędziowie mają obowiązek stosować sygnalizacje używane i zalecane w Przepisach Gry w Futsal.

8. **Sędzia czasowy oraz sędzia techniczny winni niezwłocznie odnotowywać (w sytuacjach przewidzianych przez Przepisy Gry w Futsal także na tablicy wyników) wszelkie decyzje przekazane im przez sędziów. Jeżeli doszło do przewinienia poza świadomością sędziego oraz drugiego sędziego, które dostrzegł jeden z pozostałych członków zespołu sędziowskiego, ale informacja dotarła do sędziego lub drugiego sędziego już po wznowieniu gry, nie można zastosować za to przewinienie kary zespołowej. Sędziowie mają obowiązek**

w tej sytuacji zastosować odpowiednie kary indywidualne, a grę wznowią stosownie do przyczyny jej przerwania.

Korzyść

9. Jeżeli sędzia lub drugi sędzia nie przerywa gry, kiedy drużyna, przeciwko której popełniono przewinienie, odnosi korzyść z takiego rozstrzygnięcia, musi zasygnalizować odpowiednim gestem zastosowaną korzyść. Zaleca się użycie w tym przypadku również głosu.

10. Sygnalizacja „korzyść” może mieć miejsce tylko wtedy, gdy zaistniało przewinienie, a poszkodowany zawodnik lub jego współpartner pozostaje przy piłce. Po zastosowaniu korzyści po przewinieniu karanym rzutem wolnym bezpośrednim sędzia musi zasygnalizować w sposób wskazany Przepisami Gry w Futsal w najbliższej przerwie w grze w celu zaliczenia przewinienia do fauli akumulowanych.

11. O konieczności zaliczania przewinienia do fauli akumulowanych stanowi jego odgwizdanie go przez sędziego lub sygnalizacja korzyści. Niezależnie od tego sędzia winien potwierdzić zaliczenie faulu akumulowanego w najbliższym możliwym momencie.

Obowiązki sędziów przed zawodami

12. Zespół sędziowski wyznaczony do prowadzenia zawodów przez Kolegium Sędziów zobowiązany jest do przybycia na miejsce rozgrywania zawodów co najmniej 90 minut przed ich rozpoczęciem na zawodach Ekstraklasy, I ligi mężczyzn oraz 60 minut na zawodach Halowego Pucharu Polski (poczynając od 1/32 finału) oraz 45 minut na zawodach innego szczebla w celu:

- sprawdzenia protokołu weryfikacji boiska,
- sprawdzenia czy pole gry nadaje się do przeprowadzenia zawodów,
- określenia strefy rozgrzewki zawodników rezerwowych,
- określenia czy i kiedy ma być włączone sztuczne oświetlenie (niedopuszczalne jest włączenie sztucznego oświetlenia w czasie gry),
- odebrania protokołów z wypełnionymi składami drużyn,
- dokonania oceny przydatności i wyboru piłek do gry,
- przyjęcia ewentualnych zastrzeżeń i protestów od kapitanów drużyn,
- omówienia zasad prowadzenia zawodów z zespołem sędziowskim.
- kontroli ubioru zawodników,
- przeprowadzenia odprawy przedmeczowej z kierownikami drużyn.

13. Kontrola pola gry pod względem jego przydatności do gry – w danych zawodach – polega na sprawdzeniu, czy:

- wyposażenie i zabezpieczenie pola gry odpowiada wymogom Przepisów Gry w Futsal i regulaminów rozgrywek,
- bramki **są umieszczone w sposób bezpieczny i stabiln**, a siatki bramkowe są dokładnie przymocowane do bramek,
- wszystkie linie i oznaczenia są prawidłowo wyznaczone i wyraźne.

Sprawozdanie z zawodów

14. Po każdym zawodach sędzia jest zobowiązany do wypełnienia sprawozdania z zawodów ściśle według wymogów organizatora rozgrywek i Kolegium Sędziów. W szczególności musi podać:

- imiona i nazwiska sędziów,
- rodzaj zawodów,
- datę, godzinę i miejsce rozegrania zawodów,
- nazwy drużyn uczestniczących w zawodach,
- wynik końcowy zawodów – cyframi i słownie – oraz wynik do przerwy,
- nazwę drużyny, która została zwycięzcą lub określenie „remis”,
- kary indywidualne – napomnienia i wykluczenia (minuta, nałożenia kary, numer, imię i nazwisko ukaranego zawodnika oraz krótki ale precyzyjny opis zdarzenia, które stanowi podstawę do udzielenia kary indywidualnej),
- strzelców bramek, podając minutę zdobycia bramki, numer, imię i nazwisko strzelca,
- inne dane wymagane przez regulamin rozgrywek lub organizatora rozgrywek.

15. Sprawozdanie powinno być wypełnione w sposób czytelny, rzeczowy i zwięzły. Winno zawierać opis wszystkich istotnych zdarzeń dyscyplinarnych, kontuzji, itp.

16. Sędzia winien wypełnić sprawozdanie z zawodów w trybie wyznaczonym przez regulamin rozgrywek, organizatora zawodów lub Kolegium Sędziów.

17. Sędzia po zakończonych zawodach sporządza informację o karach indywidualnych i innych zdarzeniach dyscyplinarnych mających związek z meczem. Informacja ta musi być podpisana przez kierowników drużyn. Tryb sporządzania informacji (załącznik do sprawozdania) precyzują regulaminy rozgrywek.

Protesty dotyczące tożsamości zawodników

18. Kapitanowie mają prawo, najpóźniej do zakończenia zawodów, zgłaszać protesty dotyczące tożsamości zawodników i zawodników rezerwowych. Zgłoszenie żądania sprawdzenia tożsamości przez kapitana może dotyczyć tylko zawodników i zawodników rezerwowych obecnych na polu gry lub jego bezpośrednim otoczeniu w momencie zgłaszania protestu.

19. Sprawdzenia tożsamości zawodników sędzia może dokonać przed zawodami, w czasie przerwy między częściami gry lub po zawodach, zawsze jednak w obecności kapitanów obu drużyn (w drużynach młodzieżowych także kierowników drużyn). Konieczność sprawdzenia tożsamości zawodników po zakończeniu zawodów zobowiązuje kapitanów i kierowników drużyn do zatrzymania wszystkich zawodników, którzy uczestniczyli w grze do pełnej dyspozycji sędziego we wskazanym przez niego miejscu.

20. W przypadku, gdy sędzia ma wątpliwości co do tożsamości zawodnika biorącego udział w zawodach, zawodnik jest zobowiązany na żądanie sędziego, przedstawić ważny dokument tożsamości z fotografią (dowód osobisty, paszport, itp.). Musi to uczynić przed zawodami, w czasie przerwy lub bezpośrednio po zakończeniu zawodów.

21. Jeżeli opinia sędziego dotycząca protestu nie satysfakcjonuje wnoszącego kapitana, sędzia musi umieścić w sprawozdaniu treść protestu wraz z podpisem wnoszącego go kapitana (w drużynach młodzieżowych – kierownika drużyny).

22. Okoliczność składania zastrzeżeń i protestów usprawiedliwia ewentualne opóźnienie rozpoczęcia gry każdej części zawodów.

Nieprzybycie sędziów na zawody, niedyspozycja sędziego

23. Jeżeli z wyznaczonego przez Kolegium Sędziów zespołu sędziowskiego nie stawi się sędzia, jego funkcję przejmuje wyznaczony przez Kolegium Sędziów drugi sędzia. Jeśli na zawody nie stawi się drugi sędzia, wówczas jego miejsce zajmuje trzeci sędzia, jeżeli został wyznaczony lub sędzia czasowy.

24. Jeżeli wyznaczeni do prowadzenia zawodów sędziowie z jakichkolwiek powodów będą nieobecni, kapitan drużyny gospodarzy musi co najmniej 5 minut przed wyznaczoną godziną rozpoczęcia zawodów zawiadomić o tym kapitana drużyny gości, wzywając go do przedstawienia kandydata do prowadzenia zawodów. Kapitanowie obu drużyn uzgadniają między sobą wybór jednego z kandydatów na sędziego. Jeżeli jeden z kandydatów jest sędzią futsalu, przysługuje mu prawo prowadzenia zawodów. Jeżeli obaj zaproponowani kandydaci są sędziami związkowymi, sędzią zostaje ten, który jest uprawniony do prowadzenia wyższej klasy rozgrywkowej. W innych przypadkach decyduje losowanie przeprowadzone w obecności kapitanów obu drużyn. Za wypełnienie i dostarczenie prawidłowo sporządzonego sprawozdania z takich zawodów odpowiedzialny jest organizator zawodów.

25. Sędzia, który rozpoczął zawody, powinien je doprowadzić do końca. Wyjątek stanowi jedynie przypadek nagłej niedyspozycji sędziego, która uniemożliwia mu dalsze prowadzenie zawodów. Funkcję sędziego przejmie wówczas trzeci sędzia lub sędzia czasowy. **Jeżeli na zawody nie wyznaczono lub są nieobecni pozostali sędziowie, organizator zobowiązany jest przedstawić osoby, które przejmą ich funkcje.** Pierwszeństwo przysługuje kandydatom posiadającym uprawnienia sędziowskie futsalu.

Zakończenie zawodów przed upływem ustalonego czasu gry

26. Sędzia zobowiązany jest do zakończenia zawodów przed upływem ustalonego czasu gry w szczególności, jeżeli:

- a) jedna z drużyn zostanie zdekompletowana,
- b) jedna z drużyn samowolnie zejdzie z boiska,

- c) jeden z sędziów zostanie czynnie znieważony przez osobę niepożądaną lub jednego z uczestników meczu, a dalsze prowadzenie zawodów zagraża bezpieczeństwu któregokolwiek z sędziów,
- d) **osoba ukarana wykluczeniem** odmówi opuszczenia pola gry i jego bezpośredniego otoczenia i nie opuści go w ciągu 2 minut od wydania decyzji przez sędziego,
- e) podczas zawodów publiczność wtargnie na pole gry i nie zostanie usunięta w ciągu 5 minut,
- f) publiczność ponownie wtargnie na pole gry,
- g) zachowanie publiczności zagraża bezpieczeństwu publicznemu, a brak jest dostatecznej ilości służb porządkowych,
- h) zmiana niezdatnej do gry piłki nie nastąpi w ustalonym realnym czasie**
- i) wyczerpane zostaną wszystkie możliwości zastąpienia uszkodzonego elementu obowiązkowego wyposażenia pola gry
- j) pole gry stanie się niezdatne do gry**
- k) nastąpi awaria sztucznego oświetlenia i nie będzie możliwości jej likwidacji w ustalonym realnym czasie, a zawodów nie da się prowadzić przy świetle naturalnym.

Niezależnie od powyższych zapisów, zanim sędzia zarządzi przedwczesne zakończenie zawodów, winien wyczerpać wszystkie środki i możliwości pozwalające doprowadzić zawody do końca.

27. Niedopuszczalne jest wznowienie i kontynuowanie zawodów przedwcześnie zakończonych z powodów opisanych w ust. 26 a) - g). Jeżeli powodem decyzji sędziego były kwestie techniczne (ust. 26. h) – l) itp.), a wszyscy uczestnicy meczu są jeszcze na obiekcie, sędzia może wznowić zawody.

28. Przy przedwczesnym zakończeniu zawodów zawodnicy obu drużyn zobowiązani są do bezzwłocznego opuszczenia pola gry jednocześnie z sędziami. Przyczynę oraz minutę przedwczesnego zakończenia zawodów sędzia szczegółowo opisuje w sprawozdaniu.

29. Jeżeli zawody zostały zakończone przed upływem ustalonego czasu gry, nie upoważnia to sędziego do rozstrzygnięcia, czy jedna lub druga drużyna ma być uznana za przegrywającą zawody. Sędzia musi przesłać wyczerpujące sprawozdanie do odpowiednich władz, które są jedynie uprawnione do podjęcia decyzji w tej sprawie.

30. Jeżeli w trakcie meczu sędzia stwierdzi, że jedna z drużyn świadomie dąży do przegrania meczu, gry nie przerywa i nie interweniuje. Winien natomiast złożyć w tej sprawie stosowną informację w sprawozdaniu z zawodów.

Bezpieczeństwo sędziów

31. Jeżeli jakiegokolwiek niebezpieczeństwo zagraża sędziom i drużynie gości, drużyna gospodarzy oraz organizator zawodów zobowiązani są zapewnić im pomoc i ochronę. Jeżeli niebezpieczeństwo zagraża tylko sędziom – obowiązek udzielenia ochrony i pomocy spoczywa na obu drużynach i organizatorze zawodów.

32. Organizator zawodów odpowiedzialny jest za bezpieczeństwo sędziów zarówno przed, podczas ich trwania i po zawodach, jak i podczas opuszczania miejsca rozgrywania zawodów.

Kontuzja zawodnika

33. Na zawodach Ekstraklasy, I ligi oraz Halowego Pucharu Polski (poczynając od 1/32 finału) wprowadza się obowiązek stosowania noszy dla znoszenia kontuzjowanych zawodników poza linie ograniczające pole gry w celu udzielenia im pomocy lekarskiej. Zakazuje się dokonywania zabiegów medycznych kontuzjowanym zawodnikom na polu gry, jeżeli stosownej pomocy można udzielić poza polem gry. Stosowanie noszy wymaga przestrzegania następujących zasad:

- za posiadanie w czasie zawodów sprawnych noszy wraz z obsługą odpowiedzialny jest organizator zawodów. Organizator w miarę możliwości winien zapewnić dwie pary noszy dla umożliwienia szybkiego zniesienia dwóch jednocześnie kontuzjowanych zawodników.
- osoby do obsługi noszy muszą odznaczać się ubiorem – stosownie do pełnionej funkcji.
- jeżeli kontuzjowany zawodnik jest w stanie opuścić pole gry o własnych siłach, winien być do tego zachęcony przez sędziego, szczególnie gdy znajduje się w pobliżu linii ograniczającej pole gry (nie występuje w takich okolicznościach potrzeba zniesienia go z pola gry na noszach).
- sędzia ma obowiązek opisywać w sprawozdaniu z zawodów wszelkie niedociągnięcia ze strony organizatora zawodów w tym zakresie.

34. Udzielanie pomocy kontuzjowanemu zawodnikowi na polu gry jest niedozwolone (za wyjątkiem poważnych kontuzji). Powyższe dotyczy również bramkarzy.

Zakończenie zawodów z powodu nieprzybycia drużyny

35. Jeżeli sędzia odgwizdał zakończenie zawodów na skutek niestawienia się w regulaminowym czasie na polu gry jednej lub obu drużyn, a po tym fakcie stawia się one jednak w komplecie do rozegrania zawodów, sędzia zobowiązany jest prowadzić te zawody. Fakt opóźnienia drużyn sędzia opisuje w sprawozdaniu z zawodów. Podejmując decyzję o prowadzeniu zawodów w opóźnionym czasie, sędzia musi mieć na uwadze konieczność ewentualnego rozegrania w danym dniu, na tym samym polu gry, innych zawodów przewidzianych terminarzem.

Zarzuty nietrzeźwości sędziego

36. Członkowie zespołu sędziowskiego zobowiązani są do poddania się przed zawodami lub po ich zakończeniu, badaniom na obecność alkoholu we krwi, gdy zarzut nietrzeźwości:

- stawia im kierownik jednej z drużyn lub delegowany na te zawody obserwator lub delegat PZPN lub ZPN,
- zostanie sformułowany wyłącznie na piśmie, zaś stawiający go musi legitymować się dowodem osobistym i zobowiązany jest własnoręcznie ów zarzut podpisać.

Po spełnieniu tych warunków odmowa sędziego poddania się badaniu jest równoznaczna z przyznaniem się do stanu nietrzeźwości.

37. Badanie stwierdzające lub wykluczające stan nietrzeźwości musi spełniać następujące warunki:

- musi je przeprowadzić umundurowany, legitymujący się odpowiednim dokumentem służbowym, funkcjonariusz policji,
- z badania musi zostać sporządzony urzędowy protokół.

Jeżeli badanie stwierdza stan nietrzeźwości, badany sędzia ma prawo domagania się pobrania krwi w placówce służby zdrowia do dodatkowego badania, a stawiający zarzut mają obowiązek mu to umożliwić.

Wykluczenie nietrzeźwości sędziego powoduje obligatoryjne wszczęcie postępowania dyscyplinarnego przez właściwy organ PZPN lub ZPN w stosunku do stawiającego oszczerzy zarzut. Postępowanie dyscyplinarne nie wyklucza cywilnych roszczeń ze strony pomówionego.

Korzystanie z zapisu wideo

38. Decyzje podejmowane przez sędziego i drugiego sędziego dotyczące oceny faktów związanych z grą są ostateczne i mogą być **zmienione jedynie w trybie przewidzianym przez Przepisy Gry w Futsal**.

Ubiór i wyposażenie sędziów

39. Ubiór sędziów składa się z koszuli, spodenek, skarpet i butów piłkarskich. Zespół sędziowski powinien nosić koszule tego samego koloru i tej samej długości rękawów.

40. Do kompletnego wyposażenia każdego sędziego należą: gwizdek, gwizdek zapasowy, notatnik z ołówkiem, **zegarek (zegarki)**, moneta, względnie inny przedmiot do losowania oraz kartki: żółta i czerwona.

41. Sędziom wolno też używać sprzęt służący do komunikacji między sobą (np. zestaw komunikacji), system EPTS oraz inny sprzęt monitorujący pracę sędziów pod względem kondycyjnym.

42. Sędziom nie zezwala się na noszenie niedozwolonej biżuterii.

43. Sędziowie mają obowiązek nosić emblematy odpowiadające ich kwalifikacjom, w połączeniu z pełnioną funkcją oraz zarządzeniami Kolegium Sędziów PZPN w tym zakresie.

Regulaminy rozgrywek

44. Zobowiązuje się sędziów do znajomości i przestrzegania regulaminów wszystkich rozgrywek, na które są delegowani.

Inne sytuacje

45. Przepisy Gry w Futsal oraz regulaminy rozgrywek zobowiązują sędziów, trenerów, kierowników drużyn, zawodników i działaczy sportowych do sportowej postawy zarówno przed, w trakcie, jak i po zakończonych zawodach.

46. Wszelkie przejawy wyrażania osądzeń o charakterze korupcyjnym w stosunku do uczestników zawodów będą surowo karane. Takie sytuacje winny być kwalifikowane przez sędziów jako używanie obraźliwego języka (nawet jeśli są pozbawione wulgaryzmów) i spotkać się **z karą wykluczenia**.

ARTYKUŁ 6

Uprawnienia i zadania asystentów sędziów

1. Asystenci sędziów nie są uprawnieni do wydawania werdyktów, ich informacje nie stanowią o przerwaniu gry. Prawo przerwania gry posiadają wyłącznie sędziowie.
2. Wszyscy uczestnicy zawodów, a przede wszystkim zawodnicy, trenerzy i działacze są zobowiązani traktować asystentów sędziów tak jak sędziów prowadzących zawody.
3. Asystenci sędziów są częścią zespołu sędziowskiego i mają obowiązek przybyć na zawody w terminie właściwym dla sędziów wskazanym w Art. 5 niniejszych Postanowień.

Współpraca sędziów asystentów z sędzią

4. Asystent sędziego zobowiązany jest utrzymywać kontakt wzrokowy z pozostałymi członkami zespołu sędziowskiego. Asystent sędziego jest zobowiązany do wyrażania w sposób jednoznaczny swojej opinii w każdej sprawie, w jakiej zwróci się do niego sędzia
5. Asystentowi sędziego nie wolno pod żadnym pozorem wdawać się w dyskusje z widzami.
6. Trzeci sędzia może poruszać się wzdłuż linii bocznej, po jej zewnętrznej stronie, nie przeszkadzając w grze, od strony stref technicznych i **wymian** – w taki sposób, aby kontrolować wydarzenia w strefach obu drużyn.
7. Sędzia czasowy zajmuje miejsce przy stoliku sędziowskim, tak aby mieć dostęp do zegara mierzącego czas zawodów oraz tablicy wyników.

Obowiązki trzeciego sędziego i sędziego czasowego

8. Na zawodach szczebla centralnego (Ekstraklasa, I liga mężczyzn, Halowy Puchar Polski od 1/32 finału, Ekstraliga i I liga kobiet) obecność sędziego czasowego jest obowiązkowa. Na zawody takie wyznaczany jest również trzeci sędzia. W przypadku, gdy na zawodach nie został wyznaczony trzeci sędzia, jego obowiązki przejmuje sędzia czasowy z zastrzeżeniem, że nie będzie to zakłócało wykonywania jego zasadniczych obowiązków wskazanych w Przepisach Gry w Futsal.
9. Do obowiązków trzeciego sędziego należy w szczególności przed zawodami:
 - uczestniczenie w odprawie przedmeczowej zespołu sędziowskiego i podporządkowanie się ustaleniom wydanym przez sędziów,
 - sprawdzenie czy protokoły zostały wypełnione prawidłowo oraz sprawdzenie tożsamości zawodników, jeżeli zachodzi taka potrzeba,
 - dokonanie wstępnej oceny pola gry i jego najbliższego otoczenia, ze szczególnym zwróceniem uwagi na wykonanie linii poszczególnych pól i oznaczeń, prawidłowość zamocowania siatek bramkowych oraz umocowania bramek,
 - sprawdzenie czy zawodnicy rezerwowi mają przygotowane stroje sportowe w odmiennym kolorze niż pozostali uczestnicy gry i sędziowie.
10. Priorytetem sędziego trzeciego jest pomoc sędziemu i drugiemu sędziemu w ocenie zdarzeń boiskowych i **informowanie o przewinieniach niedostrzeżonych przez sędziów**. Do innych jego obowiązków w czasie zawodów należą:
 - zajęcie miejsca koło stolika sędziego czasowego i sprawdzenie czy zawodnicy i osoby **funkcyjne** zajmują właściwe miejsca,
 - nadzór nad wymianami oraz **prawidłowość ubioru** zawodników rezerwowych,
 - opieka nad piłkami zapasowymi,
 - kontrola stref technicznych i **wymian** oraz stref rozgrzewki,
 - pozostawanie do dyspozycji sędziego i drugiego sędziego, pomoc w prowadzeniu zawodów poprzez:
 - utrzymywanie kontaktu wzrokowego z sędzią i drugim sędzią w celu udzielenia im pomocy, notowanie wszystkich nałożonych kar indywidualnych (żółte i czerwone kartki oraz ewentualnych przypadków zakłócania porządku na polu gry lub w jego najbliższym otoczeniu,
 - działanie w roli pośrednika w przypadku rozwiązywania problemów, które mogłyby stać się przyczyną przerwania zawodów lub przedwczesnego ich zakończenia.

- kontrolę stref technicznych i **wymian** – raczej w sposób zapobiegawczy niż konfrontacyjny: obserwacja zachowania osób funkcyjnych oraz zawodników rezerwowych, uspokajanie i niedopuszczanie do eskalacji wydarzeń,
- kontrolę linii bramkowej drużyny, której zespół gra z „lotnym bramkarzem” lub gdy bramkarz tej drużyny przemieści się na połowę przeciwnika w celu kontroli, czy doszło do zdobycia bramki. Sędzia trzeci winien natychmiast po zaistnieniu takiej sytuacji jak najszybciej udać się w okolice linii bramkowej w celu obserwacji, czy piłka nie przekroczy linii bramkowej między słupkami i pod poprzeczką, W sytuacji, gdy tak się stanie, winien natychmiast **zasygnalizować to** sędziemu. Jego pozycja powinna umożliwiać mu szybkie przemieszczenie się na linię bramkową w przypadku strzału, ale również kontrolę obu stref technicznych;
- uzgodnienia z zespołem sędziowskim – w przerwie zawodów oraz po ich zakończeniu – swoich notatek dotyczących ważnych zdarzeń, opisywanych w sprawozdaniu przez sędziego.

11. W czasie zawodów trzeci sędzia i sędzia czasowy mają na sobie kompletny ubiór sędziowski, na który mogą założyć kurtkę lub dres.

12. Trzeci sędzia po zakończeniu zawodów:

- nadzoruje zejście uczestników zawodów do szatni, zajmując taką pozycję, aby być świadkiem ewentualnych incydentów. Nie wchodzi jednak na pole gry, ale przebywa w strefach technicznych,
- opuszcza pole gry i jego najbliższe otoczenie jako ostatni po opuszczeniu jej przez pozostałych uczestników zawodów,
- informuje sędziego o swoich spostrzeżeniach i wydarzeniach, które miały miejsce poza polem widzenia innych sędziów (np. podczas opuszczania pola gry).

ARTYKUŁ 7

Czas trwania zawodów

1. Czas trwania gry zawodów składa się z dwóch równych części, po 20 minut każda.
2. Dopuszczalne odstępstwa w zakresie trwania zawodów mogą mieć miejsce w przypadku rozgrywek turniejowych młodzieży, oldbojów lub Halowego Pucharu Polski na szczeblu niższym niż 1/32 finału. W każdym przypadku czas gry musi się składać z dwóch równych części.
3. W rozgrywkach futsalu pod auspicjami PZPN obowiązkowe jest stosowanie wyłącznie efektywnego czasu gry.
4. Mierzenie czasu gry przez sędziego czasowego rozpoczyna się z chwilą prawidłowego wprowadzenia piłki do gry. W przypadku omyłkowego włączenia zegara sędzia czasowy informuje o tym fakcie sędziego, który nakazuje skompensowanie czasu lub korektę ustawienia zegara.
5. W rozgrywkach młodzieżowych i akademickich – o ile regulamin rozgrywek nie stanowi inaczej – drużyny grają w czasie 2x15, 2x12, 2x10 lub 2x8 minut. Odmienne ustalenia dotyczące czasu gry możliwe są jedynie w turniejach.

Przerwa między częściami gry

6. Zawodnicy mają prawo do minimum 5 minut przerwy między obiema częściami gry (chyba że regulamin danych rozgrywek stanowi inaczej). Sędzia nie ma prawa do jej skrócenia w przypadku, gdy choćby jeden zawodnik nie wyraża na to zgody.

Czas trwania zawodów

7. Popętnienie przewinienia dokonane równocześnie z początkiem brzmienia sygnału oznaczającego upływ czasu gry lub w trakcie jego trwania, oznacza, że przewinienie to zostało dokonane po upływie czasu gry i sędzia powinien zakończyć część gry. Zakończenie zawodów nie zwalnia sędziów od ewentualnego zastosowania kar indywidualnych, jeśli ich zdaniem przewinienie tego wymaga.

Dogrywka

9 Jeżeli regulamin rozgrywek nie stanowi inaczej, dogrywka trwa dwa równe okresy 5-minutowe.

10. Zawodnikom przysługuje prawo do przerwy przed dogrywką. Jeżeli regulamin rozgrywek nie stanowi inaczej, to czas trwania przerwy przed dogrywką wynosi nie więcej niż 5 minut.

11. Przed dogrywką sędzia przeprowadza losowanie stron pola gry na analogicznych zasadach, jak przed rozpoczęciem zawodów.

12. Po zakończeniu pierwszej części dogrywki zawodnikom nie przysługuje prawo do przerwy. Po zmianie stron niezwłocznie następuje rozpoczęcie drugiej części dogrywki.

13. Jeżeli wynik zawodów po dogrywce jest nierozstrzygnięty, sędzia zgodnie z regulaminem rozgrywek, zarządza wykonywanie rzutów z punktu karnego zgodnie z Przepisami Gry w Futsal.

14. Regulaminy rozgrywek mogą przewidywać inne niż dogrywka sposoby wyłonienia zwycięzcy nierozstrzygniętego meczu (dwumeczu). Jest to zasada bramek zdobytych na wyjeździe lub rzuty z punktu karnego.

Zawody zakończone przed upływem ustalonego czasu gry

15. Jeżeli sędzia zakończył zawody przed upływem ustalonego czasu gry, obowiązany jest opisać w sprawozdaniu z zawodów:

- przyczynę przedwczesnego zakończenia zawodów,
- czas gry, w którym przedwcześnie zakończył zawody,
- strony pola gry, które zajmowały drużyny w chwili zakończenia zawodów,
- nałożone kary indywidualne i wszystkie inne fakty związane z zawodami.

ARTYKUŁ 8

Stawienie się drużyn na polu gry

1. Drużyny zobowiązane są do stawienia się na polu gry w takim czasie, aby sędzia mógł punktualnie, o wyznaczonej godzinie, dać sygnał gwizdkiem na rozpoczęcie zawodów. Jeżeli zawody nie rozpoczną się punktualnie, sędzia opisuje w sprawozdaniu przyczynę opóźnienia.

2. Po wejściu na pole gry sędzia daje sygnał gwizdkiem do procedury związanej z rozpoczęciem zawodów. Jeżeli jedna lub dwie drużyny nie stawiają się na polu gry w składach, które umożliwiają rozegranie zawodów lub ich części, to po upływie 10 minut od gwizdka sędziego na rozpoczęcie zawodów lub ich części, sędzia powtórzy sygnał gwizdkiem i po dalszym 5-minutowym bezskutecznym oczekiwaniu zakończy zawody.

3. Jeżeli po sygnale gwizdkiem o nieodbyciu się zawodów nieobecna drużyna pojawi się na obiekcie i będzie to miało miejsce w czasie, gdy druga drużyna nie opuściła jeszcze obiektu, sędzia ma obowiązek te zawody rozpocząć – z zastrzeżeniem, że opóźnione rozpoczęcie zawodów pozwoli na ich dokończenie, względnie nie naruszy harmonogramu innych zawodów rozgrywanych w danym dniu na tym obiekcie.

Rzut sędziowski

4. Przy rzucie sędziowskim piłka musi zostać opuszczona, nie zaś rzucona ku dołowi. Sędzia wykonujący rzut powinien trzymać piłkę w swojej dłoni na wysokości wyciągniętej ręki.

5. Jeżeli podczas wykonywania rzutu sędziowskiego, zanim piłka dotknie podłoża, nastąpi **przewinienie**, to po ewentualnym zastosowaniu kar indywidualnych, sędzia powtarza wykonanie rzutu sędziowskiego, gdyż piłka nie była w grze.

Szczególne sytuacje

6. Symboliczne rozpoczęcie gry przez osobę postronną może mieć miejsce jedynie na zawodach o specjalnym charakterze (mecze pokazowe, dobroczynne itp.).

7. W przypadku niewłaściwego wznowienia gry, sędzia czasowy nie może włączyć mierzenia czasu, a w przypadku omyłkowego włączenia pomiaru powinien poinformować sędziego o popełnionym błędzie w celu korekty pomiaru czasu.

8. Jeżeli piłka opuści pole gry w narożniku boiska i nie da się jednoznacznie ustalić, przez którą linię (bramkową czy boczną) piłka opuściła pole gry, sędzia nakaże wznowić grę:

- rzutem od bramki – jeżeli piłkę ostatni zagrał zawodnik drużyny atakującej,
- rzutem z autu – jeżeli piłkę ostatni zagrał zawodnik drużyny broniącej.

9. Regulamin rozgrywek, organizator lub Kolegium Sędziów w porozumieniu z organizatorem może wprowadzić szczególną procedurę przywitania przed zawodami na boisku jako element poprzedzający rozpoczęcie zawodów.

ARTYKUŁ 9

Kontakt piłki z sędzią

1. Jeżeli w czasie gry piłka zagrana przez zawodnika, przypadkowo trafi w jednego z sędziów, co istotnie wpłynie na przebieg danej akcji, sędzia może – stosując ducha gry – przerwać grę i wznowić ją rzutem sędziowskim.

ARTYKUŁ 10

Uznanie bramki

1. Sędzia lub drugi sędzia uznaje bramkę, będąc całkowicie przekonany, że została zdobyta w sposób prawidłowy. W okolicznościach, które uniemożliwiają sędziemu stwierdzenie tego faktu, uznaje on bramkę jedynie na podstawie informacji trzeciego sędziego lub sędziego czasowego.

2. Sędzia bliższy linii bramkowej uznaje zdobytą bramkę poprzez wyciągnięcie ramienia w kierunku punktu środkowego pola gry.

3. Przed uznaniem bramki i wskazaniem ręką na punkt środkowy pola gry sędzia bliższy linii bramkowej powinien wzrokowo skontaktować się z drugim sędzią, celem uzyskania potwierdzenia prawidłowości zdobytej bramki.

Nieuznanie bramki

4. Sędzia lub drugi sędzia, mimo podjętej decyzji o uznaniu bramki i wskazaniu ręką na punkt środkowy, może zmienić swoją decyzję, ale jedynie przed wznowieniem gry.

5. Sędziowie nie mogą uznać bramki, jeżeli strzał został oddany w momencie rozpoczęcia sygnału dźwiękowego oznaczającego upływ czasu części gry, bo bramka została zdobyta po zakończeniu czasu części gry.

6. Jeżeli po uznaniu bramki i wskazaniu ręką na punkt środkowy, ale przed wznowieniem gry sędzia lub drugi sędzia otrzyma informację od asystenta sędziego, który stwierdzi, że przed zdobyciem bramki drużyna atakująca **dokonała przewinienia** i uzna zasadność tej informacji, to bramka taka nie może zostać uznana. Gra zostanie wznowiona w sposób wynikający z **charakteru przewinienia**.

ARTYKUŁ 12 – GRA NIEDOZWOLONA I NIEWŁAŚCIWE ZACHOWANIE

Gra niedozwolona i niewłaściwe postępowanie

Futsal jest sportem walki i fizyczny kontakt między zawodnikami jest normalnym i dopuszczalnym elementem gry, jednak zawodnicy muszą grać, respektując postanowienia Przepisów Gry w Futsal oraz zasady fair play.

Poważne rażące faule oraz gwałtowne agresywne zachowania są dwoma kategoriami przewinień zdecydowanie przekraczającymi dopuszczalny poziom fizycznej agresji i karany, zgodnie z postanowieniami Artykułu 12, wykluczeniem z gry.

Przepisy Gry w Futsal pomijają pojęcie rozmyślności w ocenie postępowania zawodnika w walce o piłkę (poza przypadkiem dotknięcia piłki ręką), zastępując pojęcie rozmyślności pojęciami: nieostrożność, nierozważność i użycie nieproporcjonalnej siły. Sędziowie zaś winni oceniać skutek postępków zawodnika, a nie przyczynę jego postępowania. Zawodnik nie może tłumaczyć swego ataku dobrymi intencjami, jeżeli np. atak ten wykonał z użyciem nieproporcjonalnej siły, rażąco poza granicami normalnej gry, narażając tym samym przeciwnika na niebezpieczeństwo lub powodując jego kontuzję.

Sędziowie oceniając skutki ataku w futsalu winni brać pod uwagę również dodatkowe skutki ataku, spowodowane rodzajem nawierzchni, na której odbywają się zawody, bliskością barier, ścian i trwałych przeszkód, które są charakterystycznym bezpośredniego otoczenia elementem pola gry.

Atakowanie ciałem

1. Przepisy Gry w Futsal nie zabraniają atakowania ciałem przeciwnika przez dwóch zawodników jednocześnie, zakładając, że każdy z nich swój atak wykona w sposób prawidłowy.

2. Samo w sobie zetknięcie się ciał atakującego piłkę zawodnika i bramkarza nie stanowi **przewinienia**.

Atakowanie nogami

3. Atak wślizgiem jest dozwolonym sposobem walki o piłkę, o ile nie jest on wykonany w sposób nieostrożny, nierozważny bądź z użyciem nieproporcjonalnej siły.

4. Zawodnik popełnia przewinienie walcząc o piłkę w sposób nieostrożny, nierozważny bądź z użyciem nieproporcjonalnej siły, nawet jeśli nie doszło do kontaktu z nogami przeciwników lub przed kontaktem z przeciwnikiem piłka została zagrana. Istotą przewinienia jest bowiem sposób wykonania ataku, a brak kontaktu z przeciwnikiem lub wcześniejsze zagranie piłki nie zwalnia atakującego z odpowiedzialności za skutek ataku.

Uderzenie

5. Uderzenie może zawierać użycie jakiegokolwiek przedmiotu (włączając piłkę), jak również i część ciała, np. dłoń, ramię, głowę.

6. Usiłowanie uderzenia lub kopnięcia przeciwnika podlega takiej samej karze, jak czyn faktycznie dokonany. Określenie „usiłowanie uderzenia” lub „usiłowanie kopnięcia” należy rozumieć w ten sposób, że zawodnik nie uderzył (kopnął) przeciwnika tylko dlatego, że przeciwnik uchylił się przed uderzeniem lub kopnięciem.

7. Zawodnik, który uderza, kopie lub usiłuje uderzyć/kopnąć przeciwnika, współpartnera bądź każdą inną osobę, czyniąc to w sposób, który jest poważnym rażącym faulem bądź gwałtownym agresywnym zachowaniem, musi być wykluczony z gry. Jeżeli natomiast kopnięcie lub uderzenie zostało dokonane w walce o piłkę nierozważnie bądź poza grą w sposób uznany przez sędziego za niesportowy, winny zawodnik powinien zostać ukarany napomnieniem.

8. Jeżeli zawodnik wymachuje łokciami i ramionami w walce o piłkę, będąc zbyt blisko przeciwnika i czyni to bez należytej ostrożności, aż do zaistnienia kontaktu z ciałem przeciwnika, sędzia winien zastosować sankcje karne w zależności od oceny stopnia dynamiki zachowania. Ataki przy użyciu łokci, względnie ramion, wykonane z nieproporcjonalną siłą i gwałtownością, muszą być bezwzględnie karane wykluczeniem winnego zawodnika z gry.

Kary indywidualne dla zawodników

9. Jeżeli sędzia lub drugi sędzia ma udzielić zawodnikowi kary indywidualnej, winien wezwać go do siebie, zapisać numer i drużynę karanego zawodnika oraz rodzaj przewinienia i okazać mu właściwy kolor kartki w wyprostowanej i uniesionej ręce. Z postępowania sędziego musi jednoznacznie wynikać, który zawodnik został ukarany. Sędzia udzielający kary może wskazać drugą ręką na osobę ukaranego zawodnika – jednoznacznie go ustalając. W przypadku, gdy wokół jest grupa zawodników, sędzia ten winien odejść kilka kroków od tej grupy, wezwać zawodnika i dopiero wtedy pokazać mu stosowną kartkę. W szczególnych sytuacjach sędzia może postępować przy udzielaniu kary indywidualnej w sposób umożliwiający mu skuteczne zarządzanie sytuacją.

10. Obowiązek identyfikacji i odnotowania ukaranego zawodnika spoczywa na wszystkich członkach zespołu sędziowskiego.

11. Zawodnik wykluczony musi bezzwłocznie opuścić pole gry, jego bezpośrednie otoczenie i strefę techniczną. W przypadku, gdy zawodnik ten ociąga się lub odmawia opuszczenia pola gry, sędzia informuje kapitana jego drużyny, że zawody zostaną zakończone przed upływem ustalonego czasu gry, jeżeli zawodnik ten w ciągu 2 minut nie wykona polecenia sędziego. **W stosunku do wykluczonego zawodnika obowiązuje procedura zastosowana w Art. 3 ust. 21.**

12. Jeżeli sędzia lub drugi sędzia ma udzielić zawodnikowi napomnienia, lecz zanim zdąży to uczynić, zawodnik ten popełnia następne wykroczenie karane indywidualnie napomnieniem, to zawodnik ten zostanie wykluczony z gry (czerwona kartka), ale przedtem trzeba mu pokazać najpierw jedną, a potem drugą żółtą kartkę i dopiero następnie kartkę czerwoną, aby było oczywiste, że zawodnik ten został wykluczony za dwa przewinienia podlegające napomnieniu, a nie przewinienie karane bezpośrednim wykluczeniem z gry.

13. Jeżeli zawodnik już wcześniej ukarany napomnieniem ma zostać wykluczony z gry w następstwie ukarania go drugim napomnieniem, sędzia lub drugi sędzia musi pokazać mu najpierw żółtą kartkę i bezpośrednio po tym czerwoną kartkę – aby było oczywiste, że zawodnik został wykluczony za drugie przewinienie podlegające napomnieniu, a nie za przewinienie karane bezpośrednim wykluczeniem z gry.

14. Zawodnikowi, który w czasie przerwy w grze popełnia przewinienie podlegające karze indywidualnej, sędzia – jeżeli zauważył przewinienie – musi udzielić stosowną karę przed wznowieniem gry.

15. Jeżeli któryś sędzia przerwał grę i przystąpił do czynności związanych z ukaraniem zawodnika karą napomnienia, względnie wykluczenia, grę można wznowić jedynie po zakończeniu tych czynności.

16. Po zakończeniu czynności związanych z nałożeniem kary indywidualnej gra musi być wznowiona sygnałem gwizdka.

17. Każdy sędzia ma prawo **do pokazywania żółtych i czerwonych kartek od momentu wejścia na pole gry w czasie wyprowadzania drużyn przed meczem do chwili opuszczenia pola gry i jego bezpośredniego otoczenia po zakończeniu części zawodów lub zawodów.**

18. W pozostałych **przypadkach przy przewinieniach podlegających karze napomnienia lub wykluczenia** sędzia swoje działanie ograniczy do poinformowania kapitana danej drużyny o nałożonej karze.

Kary indywidualne dla osób funkcyjnych

19. Osobom funkcyjnym nie wolno głośno komentować ani krytykować decyzji sędziowskich, nawet jeśli robią to bez wulgaryzmów. Sędziowie muszą reagować na uporczywe komentowanie ich decyzji czy żądanie ich uzasadnienia. Jest to identyfikowane jako mobbing, utrudniający pracę sędziom i wpływający niekorzystnie na wizerunek gry **będący powodem do stosowania kar indywidualnych.**

20. W wypadku **przewinień osób funkcyjnych sędziowie będą stosowali następujące sankcje:**

- reprimendę.
- napomnienie (żółta kartka),
- wykluczenie (czerwona kartka).

21. Reprimenda dla osób funkcyjnych będzie stosowana przez sędziów m. in. za:

- wchodzenie na pole gry w sposób niekonfrontacyjny i bez okazywania braku szacunku,
- brak współpracy z członkiem zespołu sędziowskiego, np. ignorowanie jego polecenia/prośby,
- minimalne (na niskim poziomie) okazywanie niezadowolenia (mową lub gestem) z decyzji,
- sporadyczne opuszczanie strefy technicznej i wymian, nie popełniając przy tym innego przewinienia.

W przypadku ich powtarzania się lub ostentacyjnego charakteru przewinienia te powinny skutkować napomnieniem lub wykluczeniem.

22. Do przewinień skutkujących napomnieniem należą (jednak nie jest to zamknięta lista):

- ewidentne/uporczywe opuszczanie własnej strefy technicznej i wymian,
- opóźnianie wznowienia gry własnej drużyny,
- rozmyślnie wchodzenie do strefy technicznej i wymian drużyny przeciwnej (w sposób niekonfrontacyjny),
- okazywanie niezadowolenia słowem lub gestem, włącznie z rzucaniem/kopaniem butelek z napojami lub innych przedmiotów; gestami, które ewidentnie okazują brak szacunku wobec sędziego (sędziów), np. sarkastyczne klaskanie,
- nadmierne/nieustanne domaganie się żółtej lub czerwonej kartki za pomocą gestów, gesty lub czyny wykonywane w sposób prowokacyjny lub zapalny,
- nieustające, nieakceptowalne zachowanie (włącznie z powtarzającymi się zachowaniami, za które stosuje się reprimendy),
- okazywanie braku szacunku do zawodów.

23. Do przewinień skutkujących wykluczeniem należą m.in.:

- opóźnianie wznowienia gry przez drużynę przeciwną, np. przetrzymywanie piłki, odkopywanie piłki, utrudnianie poruszania się zawodnikowi,
- rozmyślne opuszczanie strefy technicznej w celu: okazywania niezadowolenia czy protestowania wobec decyzji członków zespołu sędziowskiego,
- podejmowania działań o charakterze prowokacyjnym lub zapalnym,
- wchodzenie do strefy technicznej drużyny przeciwnej w sposób agresywny lub konfrontacyjny,
- rozmyślne rzucanie/kopanie przedmiotem na pole gry,
- wchodzenie na pole gry w celu:
 - konfrontowania się z członkiem zespołu sędziowskiego (dotyczy to również przerwy między połowami i okresu po zakończeniu zawodów),

- wpływania na grę lub zawodnika drużyny przeciwnej lub członka zespołu sędziowskiego
- zachowanie z użyciem siły fizycznej lub agresywne zachowanie (włączając w to plucie lub gryzienie) wobec zawodnika drużyny przeciwnej, zawodnika rezerwowego, osoby funkcyjnej, członka zespołu sędziowskiego, widza lub jakiegokolwiek innej osoby (np. chłopca/dziewczynki do podawania piłek, ochroniarza lub przedstawiciela rozgrywek itp.),
- otrzymanie drugiego napomnienia w tych samych zawodach,
- używanie obraźliwego, wulgarnego lub agresywnego języka i/lub gestów,
- używanie niedozwolonego sprzętu elektronicznego lub sprzętu do komunikacji i/lub zachowywanie się w sposób nieodpowiedni w wyniku używania powyższego sprzętu,
- gwałtowne, agresywne zachowanie.

24. Za niektóre przewinienia (np. wkopanie drugiej piłki na boisko) Przepisy Gry przewidują wyższą karę dla osoby funkcyjnej niż dla zawodnika. Świadczy to o większej odpowiedzialności za wizerunek gry, cięższej na osobach funkcyjnych. Jeśli tego rodzaju przewinienie popełni uczestnik meczu będący zarówno zawodnikiem, jak i osobą funkcyjną, zostanie ukarany karą wyższą – jak osoba funkcyjna.

Gra bramkarza a pozbawienie przeciwników bramki/realnej szansy na zdobycie bramki
 24. Gdy bramkarz w nieprzepisowy sposób zagra piłkę ręką we własnym polu karnym (np. po zwolnieniu jej z rąk albo po rozmyślnym podaniu od współpartnera), sędzia odgwiżdże tylko rzut wolny pośredni, ale bez względu na okoliczności nie ukarze bramkarza karą indywidualną – nawet jeśli to nieprzepisowe zagranie wypełniało kryteria pozbawienia przeciwników korzystnej /realnej szansy na zdobycie gola lub bramki.

25. Przy ocenie, czy przewinienie drużyny broniącej pozbawiło przeciwników bramki lub realnej szansy na zdobycia bramki, sędzia bierze również pod uwagę – poza kryteriami wskazanymi w Art. 12 – to, czy bramka jest „strzeżona” przez bramkarza. Przyjmuje się, że jeśli bramkarz jest w pozycji stojącej, przygotowany na interwencję przed własną bramką, przewinienie jego współpartnera/współpartnerów może być uznane co najwyżej jako przerwanie korzystnej akcji (karane napomnieniem).

26. Wyjątkami od interpretacji opisanej w ust. 25 są sytuacje, gdy:

- liczba atakujących jest większa niż liczba obrońców (z wyjątkiem bramkarza) – w takim przypadku sędzia (biorąc pod uwagę pozostałe kryteria) może uznać przewinienie drużyny broniącej jako pozbawienie realnej szansy na zdobycie bramki,
- zawodnikiem „strzegącym” bramki jest zawodnik z pola.

W tych sytuacjach sędzia może – biorąc pod uwagę pozostałe kryteria – uznać przewinienie drużyny broniącej za pozbawienie realnej szansy na zdobycie bramki.

„Ręka” – sytuacje szczególne

27. Sędzia winien uznać za przewinienie sytuacje, gdy zawodnik:

- celowo dotyka piłkę ręką/ramieniem, w tym poruszając rękę/ramię w kierunku piłki,
- uzyskuje posiadanie/kontrolę nad piłką po dotknięciu jej ręką/ramieniem, a następnie:
 - zdobywa bramkę dla swojej drużyny lub
 - stwarza dogodną szansę do zdobycia bramki

ARTYKUŁ 13 – RZUTY WOLNE

Sygnalizacja sędziego

1. Przyznanie rzutu wolnego sędzia odgwiżdżający przewinienie sygnalizuje wyprostowanym ramieniem w kierunku linii bramkowej drużyny, przeciwko której zarządził jego wykonanie oraz wskazując drugą ręką na parkiet.

2. Sędzia sygnalizujący rzut wolny powinien unikać wchodzenia bez uzasadnionej potrzeby (np. kontuzja zawodnika, zarządzenie wytarcia mokrego parkietu) na pole gry.

Wykonanie rzutu za szósty i kolejny faul akumulowany

3. Sędzia, który odgwizdał przewinienie, przed sygnałem na wykonanie rzutu za szósty i kolejny faul akumulowany wskazuje bramkarzowi wykonawcę rzutu. Sędzia przed wykonaniem tego rzutu powinien upewnić się, że zachowane są wszelkie procedury związane z jego wykonaniem i dopiero, gdy stwierdzi, że tak jest w istocie, dać sygnał gwizdkiem na jego wykonanie.

4. Wykonawca od momentu sygnału na wykonanie rzutu za szósty i kolejny faul akumulowany ma 4 sekundy na wykonanie rzutu wolnego. Wykonawca musi wykonać rzut z zamiarem zdobycia bramki. Sankcją za naruszenie powyższych zasad jest rzut wolny pośredni, który wykona drużyna przeciwna.

Wykonanie rzutu wolnego

5. Podczas wykonania rzutu wolnego piłka:

- **musi leżeć nieruchomo, a po wykonaniu rzutu zawodnikowi, który go wykonał, nie wolno jej powtórnie dotknąć, chyba że dotknęła ona innego zawodnika**
- **została wprowadzona do gry, gdy została kopnięta i wyraźnie poruszyła się.**

Zawodnicy drużyny, której przyznano wykonanie rzutu wolnego, mogą wykonać go pomimo niezachowania przepisowej odległości od piłki przez zawodników drużyny przeciwniej.

6. Sędzia nadzorujący wykonanie rzutu ma obowiązek liczyć 4 sekundy na wykonanie rzutu wolnego od momentu, kiedy jego zdaniem wykonawca miał możliwość swobodnego wykonania rzutu. Wykonanie jakiegokolwiek ruchu w kierunku piłki przez zawodników drużyny wykonującej rzut wolny sędzia winien uznać za intencję wykonania rzutu. Jeżeli, zdaniem sędziego, zawodnicy drużyny wykonującej rzut zrezygnują z zamiaru kontynuowania procedury wykonania rzutu, to sędzia po upływie 4 sekund przyzna rzut wolny pośredni drużynie przeciwniej z powodu przekroczenia czasu na wykonanie rzutu. Zaleca się, aby sędzia słownie lub gwizdkiem dać znać zawodnikom, że rozpoczął liczenie 4 sekund.

7. Jeżeli po ustawieniu piłki w miejscu przewinienia, ale przed upływem 4 sekund od momentu, gdy drużyna wykonująca rzut wolny miała możliwość jego wykonania, wykonawca zasygnalizuje nieprawidłową odległość zawodników drużyny przeciwniej, sędzia nadzorujący wykonanie rzutu przerwie liczenie 4 sekund, odsunie przeciwników na przepisową odległość i dopiero wtedy da sygnał gwizdkiem rozpoczynając odliczanie nowych 4 sekund wykonawcy na wykonanie rzutu. W przypadku, gdy przeciwnicy znajdują się w przepisowej odległości, sędzia – mimo sygnalizacji wykonawcy o odsunięciu rywali – kontynuuje liczenie 4 sekund. Zaleca się aby sędzia gestem lub słowem przekazał wykonawcy rzutu, że nie ma potrzeby odsunięcia zawodników drużyny przeciwniej od piłki.

8. Jeżeli sędzia lub drugi sędzia zarządzi, że rzut wolny wykonywany będzie na sygnał gwizdkiem, a wykonawca nie czekając na sygnał wykona ten rzut, sędzia musi ukarać napomnieniem winnego zawodnika, jeżeli uzna jego zachowanie za niesportowe. Taki rzut wolny należy powtórzyć bez względu na okoliczności.

Mur

9. W przypadku, gdy dwóch lub więcej zawodników drużyny broniącej tworzy „mur”, wszyscy gracze drużyny atakującej muszą pozostać co najmniej 1 m od „muru”, dopóki piłka nie znajdzie się w grze. Kara za złamanie tego przepisu jest rzut wolny pośredni z miejsca przewinienia dla drużyny przeciwniej.

Szczególne sytuacje

10. Jeżeli w rozgrywkach młodzieżowych, akademickich, towarzyskich oraz turniejach eliminacyjnych Halowego Pucharu Polski regulamin rozgrywek lub organizator ustalił skrócony czas gry, regulamin rozgrywek może też nakazywać wykonywanie rzutu wolnego wcześniej niż za 6. i kolejny faul akumulowany. O ile regulamin rozgrywek nie stanowi inaczej, to przy czasie gry 2x15, 2x12 rzut taki zarządza się po 4. faulu akumulowanym, a przy czasie gry 2x10 lub 2x8 minut – po 3. faulu akumulowanym.

ARTYKUŁ 14 – RZUT KARNY

Sygnalizacja sędziego

1. Przyznanie rzutu karnego sędzia lub drugi sędzia sygnalizuje wyprostowanym ramieniem w kierunku linii bramkowej drużyny, przeciwko której zarządził jego wykonanie oraz wskazując drugą ręką na parkiet, a następnie wchodząc na parkiet i powtarzając tę sygnalizację z punktu karnego.

Wykonanie rzutu karnego

2. Piłka musi być umieszczona nieruchomo na punkcie karnym, zaś bramkarz musi znajdować się na linii bramkowej. Sędzia przed sygnałem na wykonanie rzutu karnego wskazuje bramkarzowi wykonawcę rzutu.

3. Rzut karny może być wykonany tylko na sygnał gwizdkiem sędziego. Rzut karny nie musi zostać wykonany w czasie 4 sekund.

4. Bramkarz może poruszać się na linii bramkowej, ale nie może opuszczać jej do czasu zagrania piłki. **Bramkarza uznaje się za przebywającego na linii bramkowej, gdy w momencie wykonania rzutu przynajmniej jedna jego stopa jest na linii bramkowej lub nad tą linią.**

5. Bramkarz, który odmawia obrony rzutu karnego, zachowuje się niesportowo i zostanie ukarany napomnieniem, a w przypadku ponownej odmowy – wykluczeniem z gry po uprzednim udzieleniu mu drugiego napomnienia.

Zawodnik wykonujący rzut karny

6. Jeżeli wykonawca rzutu karnego wykona go przed sygnałem gwizdka na jego wykonanie, rzut karny należy powtórzyć.

7. Jeżeli sędzia zarządził powtórne wykonanie rzutu karnego, nie jest konieczne, aby wykonał go ten sam zawodnik.

8. Wykonanie rzutu karnego przez dwóch zawodników tej samej drużyny jest dozwolone, o ile sposób tego wykonania nie koliduje z zasadami określonymi w Przepisach Gry w Futsal.

Szczególne sytuacje

9. Jeżeli podczas wykonywania rzutu karnego piłka została wprowadzona do gry, ale zanim wiadomy stał się jego wynik, nastąpiła awaria oświetlenia, to po jej usunięciu, rzut karny musi być powtórzony.

10. Jeżeli drużyna grająca w osłabieniu w trzech zawodników zostanie ukarana rzutem karnym, a w rezultacie popełnionego przewinienia jeden z jej zawodników zostanie wykluczony z gry, sędzia natychmiast zakończy zawody.

ARTYKUŁ 15 – RZUT Z AUTU

Wprowadzenie piłki do gry

1. Rzut z autu wykonywany z jakiegokolwiek innego miejsca niż to, w którym piłka przeszła linię boczną, musi być uznany jako rzut wykonywany niewłaściwie. W przypadku zaistnienia takiej sytuacji sędzia nakaże wykonać rzut drużynie przeciwnej.

Procedura wykonania autu

2. Zawodnicy drużyny, której przyznano wykonanie rzutu z autu, mogą go wykonać pomimo niezachowania przepisowej odległości od piłki przez zawodników drużyny przeciwnej.

3. Sędzia ma obowiązek liczyć 4 sekundy na wykonanie rzutu z autu od momentu, kiedy jego zdaniem wykonawca miał możliwość swobodnego wykonania rzutu. Wykonanie jakiegokolwiek ruchu w kierunku piłki przez zawodników drużyny wykonującej rzut z autu sędzia winien uznać za intencję wykonania rzutu. Jeżeli zdaniem sędziego zawodnicy drużyny wykonującej rzut, zrezygnują z zamiaru kontynuowania procedury wykonania rzutu, sędzia po upływie 4 sekund przyzna rzut z autu dla drużyny przeciwnej z powodu przekroczenia czasu na wykonanie rzutu. Zaleca się, aby sędzia nadzorujący wykonanie rzutu słownie lub gwizdkiem poinformował zawodników, że rozpoczął liczenie 4 sekund.

4. Jeżeli po ustawieniu piłki w miejscu **wykonania**, ale przed upływem 4 sekund od momentu, gdy drużyna wykonująca rzut z autu miała możliwość jego wykonania, wykonawca zasygnalizuje nieprawidłową odległość zawodników drużyny przeciwnej od piłki, sędzia nadzorujący wykonanie rzutu przerwie liczenie 4 sekund, odsunie przeciwników na przepisową odległość, da sygnał gwizdkiem, dając nowe 4 sekundy wykonawcy na wykonanie rzutu. W przypadku, gdy przeciwnicy

znajdują się w przepisowej odległości, sędzia – mimo sygnalizacji wykonawcy o odsunięciu rywali – kontynuuje liczenie 4 sekund. Zaleca się, aby sędzia gestem lub słowem poinformował wykonawcę, że jego zdaniem nie ma potrzeby odsunięcia zawodników drużyny przeciwnej od piłki.

5. Jeżeli sędzia lub drugi sędzia zarządzi, że rzut z autu wykonywany będzie na sygnał gwizdkiem, a wykonawca nie czekając na sygnał wykona ten rzut, sędzia musi ukarać napomnieniem winnego zawodnika, jeżeli uzna jego zachowanie za niesportowe. Taki rzut należy powtórzyć bez względu na okoliczności.

7. Jeżeli piłka nie wejdzie na pole gry z rzutu z autu, sędziowie nakazują drużynie przeciwnej wznowienie gry, bo rzut z autu nie został poprawnie wykonany w ciągu 4 sekund.

8. Jeżeli po nieprawidłowo wykonanym rzucie z autu piłka bezpośrednio trafiła do zawodnika drużyny przeciwnej, sędzia nie może zezwolić na kontynuowanie gry i stosować korzyści. Rzut z autu winien być prawidłowo wykonany przez drużynę przeciwną.

ARTYKUŁ 16 – RZUT OD BRAMKI

Wprowadzenie piłki do gry

1. Jeżeli bramkarz wykonał rzut od bramki stojąc poza polem gry rzut należy powtórzyć.

Zachowania zawodników drużyny nie wykonującej rzutu od bramki

2. Po zarządzeniu rzutu od bramki zawodnicy drużyny przeciwnej powinni niezwłocznie opuścić pole karne, aby rzut mógł być wykonany bez straty czasu. Celowe ociąganie się z opuszczeniem pola karnego należy traktować jako niesportowe zachowanie.

Sygnalizacja sędziego

3. Rzut od bramki zarządza sędzia bliższy linii bramkowej wskazując opuszczonym wyprostowanym ramieniem pole bramkowe, z którego ma być wykonany rzut. Sędzia ten powinien znajdować się w momencie sygnalizowania rzutu od bramki na wysokości pola karnego, używając do sygnalizacji ręki bliższej linii bramkowej.

Procedura wykonania rzutu od bramki

4. Rzut od bramki wykonuje tylko bramkarz.

5. Sędzia nadzorujący wykonanie rzutu ma obowiązek liczyć 4 sekundy na wykonanie rzutu od momentu, kiedy jego zdaniem bramkarz miał możliwość swobodnego wykonania rzutu. Wykonanie jakiegokolwiek ruchu w kierunku piłki znajdującej się na polu gry przez bramkarza sędzia winien uznać za intencję wykonania rzutu.

6. Jeżeli bramkarz zrezygnuje z zamiaru wykonania rzutu, a wraz z piłką znajduje się w polu karnym, sędzia winien rozpocząć odliczanie 4 sekund, a po ich upływie przyzna rzut wolny pośredni z linii ograniczającej pole karne najbliższej miejscu, gdzie znajdował się bramkarz z powodu przekroczenia czasu na wykonanie rzutu. Jeżeli jednak bramkarz i/lub piłka znajdują się poza polem gry lub poza polem karnym, sędzia nie może odliczać 4 sekund na wykonanie rzutu od bramki, bo warunki do jego wykonania nie są wypełnione. Sędzia – jeżeli uzna, że bramkarz celowo opóźnia w ten sposób wykonanie rzutu – ma prawo uznać to za postawę wykazującą brak należytego szacunku dla zawodów i ukarać winnego stosownie do postanowień Art. 12.

7. Jeżeli po nieprawidłowo wykonanym rzucie od bramki piłka bezpośrednio trafiła do zawodnika drużyny przeciwnej, sędzia nie może zezwolić na kontynuowanie gry i stosować korzyści.

ARTYKUŁ 17 – RZUT ROŻNY

Procedura wykonania

1. Zawodnicy drużyny, której przyznano wykonanie rzutu różny, mogą go wykonać pomimo niezachowania przepisowej odległości od piłki przez zawodników drużyny przeciwnej.

2. Podczas wykonania rzutu piłka:

- **musi leżeć nieruchomo, a po wykonaniu rzutu zawodnikowi, który go wykonał, nie wolno jej powtórnie dotknąć, chyba że dotknęła ona innego zawodnika**
- **została wprowadzona do gry, gdy została kopnięta i wyraźnie poruszyła się.**

3. Sędzia nadzorujący wykonanie rzutu ma obowiązek liczyć 4 sekundy na wykonanie rzutu różnego od momentu, kiedy jego zdaniem wykonawca miał możliwość swobodnego wykonania rzutu. Wykonanie jakiegokolwiek ruchu w kierunku piłki przez zawodników drużyny wykonującej rzut różny sędzia winien uznać za intencję wykonania rzutu. Jeżeli zdaniem sędziego zawodnicy

drużyny wykonującej rzut zrezygnują z zamiaru kontynuowania procedury wykonania rzutu, sędzia winien rozpocząć odliczenia czasu na wykonanie rzutu i po upływie 4 sekund przyzna rzut od bramki dla drużyny przeciwnej z powodu przekroczenia czasu na wykonanie rzutu. Zaleca się, aby sędzia słownie lub gwizdkiem dał znać zawodnikom, że rozpoczął liczenie 4 sekund.

3. Jeżeli po ustawieniu piłki w polu rożnym, ale przed upływem 4 sekund od momentu, gdy drużyna wykonująca rzut rożny miała możliwość jego wykonania, wykonawca zasygnalizuje nieprawidłową odległość zawodników drużyny przeciwnej od piłki, sędzia przerwie liczenie 4 sekund, odsunie przeciwników na przepisową odległość, da sygnał gwizdkiem, dając 4 sekundy wykonawcy na wykonanie rzutu. W przypadku, gdy przeciwnicy znajdują się w przepisowej odległości, sędzia – mimo sygnalizacji wykonawcy o odsunięciu rywali – kontynuuje liczenie 4 sekund. Zaleca się, aby sędzia gestem lub słowem poinformował wykonawcę, że jego zdaniem nie ma potrzeby odsunięcia zawodników drużyny przeciwnej od piłki.

4. Jeżeli sędzia lub drugi sędzia zarządzi, że rzut wykonywany będzie na sygnał gwizdkiem, a wykonawca nie czekając na sygnał wykona ten rzut, sędzia musi ukarać napomnieniem winnego zawodnika, jeżeli uzna jego zachowanie za niesportowe. Taki rzut wolny należy powtórzyć bez względu na okoliczności.

5. Jeżeli po nieprawidłowo wykonanym rzucie rożnym piłka bezpośrednio trafiła do zawodnika drużyny przeciwnej, sędzia nie może zezwolić na kontynuowanie gry i stosować korzyści.

II. Niniejsza Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2020 roku.

Prezes PZPN Zbigniew Boniek

—

—